

Guerres i babilònies

Hi ha dies, com avui, a quatre setmanes del començament d'aquesta maleïda guerra omnipresent, que no saps si ho entens tot o no entens res, si és que els cables se't travessen o si es connecten i torna la llum, o si tant se val una cosa com l'altra. Com avui, dic, que explicava jo Tucídides, capítols preliminars de la *Història de la guerra del Peloponès*, quan l'autor exposa el inicis del poder d'Atenes i del seu enfrontament inevitable amb Esparta. Per mitjà i per culpa dels corintis, que veien que els atenesos estenien el seu imperi militar i econòmic no solament per la mar Egea, sinó per la Jònica, i com s'aliaven amb els d'Ègina i així controlaven les rutes cap a Itàlia i Sicília, etcètera. I llavors representa que els dos blocs estan encapçalats respectivament per una potència democràtica (amb reserves) i naval, i per un estat autoritari (sense reserves) i continental. I que l'enfrontament militar entre les dues aliances, l'atenesa i l'espartana, és també un enfrontament polític, ideològic i d'interessos econòmics. Ja ho van dir els corintis a l'assemblea de la Lliga del Peloponès: "Si els atenesos dominen els ports i la mar, acabarem que no podrem importar ni exportar els nostres productes", i tot això. Bé: no ha canviat gran cosa el motiu de les aliances ni la forma com el grossos s'enfronten primer a través dels petits, per exemple.

Tampoc han canviat altres enfrontaments més profunds, però menys visibles. En el capítol que explicava, resulta que un reietó de les marjals i del desert tocant el delta del Nil organitza una sublevació del país contra Artaxerxes i el domini persa d'Egipte, i crida en auxili els atenesos, els quals deixen la conquesta de Xipre i acudeixen amb la flota, Nil amunt, fins Memfis, on resistien "els medes i els perses, i els egipcis, que no s'havien sublevat", diu Tucídides. ¿I per què hi van anar els atenesos, a jugar-se la pell, Nil amunt amb dues-centes naus? No per amor als egip-

cis, certament, sinó per odi als perses: les Guerres Mèdiques s'havien acabat feia pocs anys, i els grecs estaven en plena contraofensiva contra els asiàtics. Com qui diu, la primera gran confrontació entre l'orient i l'occident, amb una marrada pel sud, tal com faria Alexandre generacions més tard, i més tard encara als romans. I després els bizantins, i després els àrabs, i després els europeus de les croades, i després els turcs, i després els europeus colonialistes, i després... Amb la particularitat que l'"occident" sempre ha estat bastant clar què era, però l'"orient" no. L'orient, només aquest orient que en diuem pròxim o mitjà, és una cosa molt confusa.

No és un poble, ni una raça, ni un conjunt de pobles, ni una civilització, ni (fins a l'arribada de l'Islam) una religió. Els medes i els perses eren enemics (encara ho són: els perses són els iranians, i els medes són els kurds), però van i formen un imperi conjunt, de pobles indoeuropeus. I després passen la ratlla del Tigris i ocupen Mesopotàmia, espai de gent semítica, hereten l'impuls imperial de Babilònia i arriben al Mediterrani per Àsia menor, aliats cordials amb els fenicis —altres semites, però sense manies— pels serveis de la seua flota. Sembla que aquest pas del Tigris ha deixat llarga memòria: quan Saddam Hussein va començar la guerra contra l'Iran, es va cansar de repetir que era sobretot per defensar els àrabs contra la nova amenaça dels perses. No és broma. Poc abans, el xa Reza Pahlevi havia celebrat la seua coronació solemne a les ruïnes de Persèpolis, i al seu fill li va posar Cir de nom, era ben clar per on anava el negoci. Del mateix estil que el negoci de Saddam, àrab certament, potser islàmic, però sobretot mesopotami i babiloni: el bon home ha fet reconstruir (de manera més espectacular que arqueològica) els palaus reials de Babilònia, i davant de les portes ha posat la seua

estàtua. No debades el seu model històric, l'heroi que vol repetir, és el gran Nabucodonosor, que va derrotar els egipcis i va conquerir Síria i Palestina, quina casualitat.

No m'ho invente jo: el nabucodonosorisme, o neo-babilonisme, és doctrina oficial a l'Iraq (o era, fins la recent reconversió a l'islam militant). Amb tota la parafernàlia derivada i ornamental: carros de guerra, lleons i lleones, obres hidràuliques, culte al gran rei, i el projecte de reconstrucció dels jardins suspesos com a número fort de l'atracció turística. Sense oblidar, sinó tenint ben present, que Nabucodonosor va ser qui va destruir Jerusalem i va portar els jueus captius a Babilònia, idea irresistible i seductora, i torne a dir que no m'estic inventant res. És clar que l'Iraq modern se'l van inventar els anglesos i en definitiva la dinastia haiximita (Sir Lawrence d'Aràbia) que després van derrocar als militars baasistes venia d'una banda de beduïns àrabs, antics xèrifs de la Meca, i parents directes de Hussein de Jordània i d'un efímer rei de Síria, desplaçats d'Aràbia per la família d'Ibn Saud, fundador del regne del mateix nom. Però això és una altra història.

O qui sap si és encara la mateixa història, i les guerres són sempre les mateixes guerres, encara que semblen molt diferents. I Verdi que se'n recorda del rei de Babilònia, estrena *Nabucco*, i el famós cor dels captius esdevé com un himne dels italians contra l'ocupació austríaca, i un dels símbols romàntics de la llibertat. Deixem-ho córrer, que ha n'hi ha prou. Avui mateix, al diari, un rus ex-comunista recorda que Hegel deia que l'única lliçó de la història és que la història no ensenya cap lliçó, o alguna cosa així. Potser tenia raó. Potser no. Hi ha dies que no està gens clar.

Joan F. Mira